

Att utveckla boendestöd

Användarhandledning till bildspelet "Hur kan vi utveckla vårt boendestöd?"

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens webbplats. På begäran kan vi ta fram publikationen i ett alternativt format för personer med funktionsnedsättning. Skicka frågor om alternativa format till alternativaformat@socialstyrelsen.se.

Artikelnummer: 2026-9-10448

Publicerad: www.socialstyrelsen.se, september 2026

Förord

Ett bra utformat boendestöd kan vara livsavgörande i människors vardag. Socialstyrelsen har därför tagit fram en vägledning som beskriver socialtjänstinsatsen boendestöd och vilka komponenter som är viktiga för kvalitet i insatsen.

För att underlätta användandet av vägledningen på den lokala arbetsplatsen har vi också tagit fram en presentation i form av ett bildspel som kan användas på arbetsplatsträffar eller temadagar.

Det här häftet är en användarhandledning till dig som leder diskussionen om boendestöd utifrån bildspelet *Hur kan vi utveckla boendestöd?*

Syftet med materialet är att skapa en medvetenhet om att boendestödet tillgodoser många olika behov och att stödet behöver anpassas till varje individ. Det kan bidra till en nyfikenhet och samsyn i arbetsgruppen.

Ni kan dela upp materialet och antingen gå igenom det vid ett eller flera mötestillfällen och även återkomma till vissa delar när ni känner att det är ett ämne ni behöver diskutera mer.

Lycka till med ert fortsatta viktiga arbete!

Johanna Kumlin

Tf avdelningschef

Avdelningen för kunskapsstyrning socialtjänst

Innehåll

Förord	3
Till dig som leder diskussion om boendestöd	5
Bild 3. Introduktion	6
Vad är egentligen boendestöd?	7
Bild 5. Beskriv insatsen boendestöd	7
Bild 6. Beskrivning av stödet i Socialstyrelsens vägledning	7
Bild 7. Vad innebär begreppen?	8
Bild 8. Närliggande insatser och gränsdragningar	10
Delaktighet ger kvalitet i insatsen	11
Bild 10. Delaktighet	12
Bild 11. Diskutera förutsättningar för att underlätta personernas delaktighet	13
Bild 12. Självsfattning av verksamheten	13
Relationen mellan den som ger och den som får stöd	15
Bild 14. Relationen	15
Bild 15. Diskutera relationen	15
Bild 16. Skattning av ert arbetssätt med relationer	16
Kunskap och kompetens	17
Bild 18. Kunskap och kompetens	17
Bild 19. Kunskap och kompetens hos personalen	18
Bild 20. Skattning av arbetssätt på tema kompetens hos personalen	19
Bild 21. Länkar till filmer på kunskapsguiden	20
Hur går vi vidare?	21

Till dig som leder diskussion om boendestöd

Socialstyrelsen har tagit fram en [vägledning om boendestöd](#). För att underlätta användandet av vägledningen har Socialstyrelsen också tagit fram en presentation i form av ett bildspel som heter ” Hur vi kan utveckla boendestöd”. Bildspelet är tänkt att användas då arbetsgrupper av boendestödjare träffas och att första linjens chef är samtalsledare. Detta är en användarhandledning till bildspelet. Tanken är att du som är chef kan använda detta när ni diskuterar hur ni kan utveckla boendestödet i er verksamhet.

Alla medarbetare behöver inte kunna allt som står i själva vägledningen. Vissa delar är mer användbart för den boendestödjare som arbetar hos personer med psykisk ohälsa, kognitiva funktionsnedsättningar eller missbruk, andra har nytta av det som handlar om att arbeta med barnfamiljer eller hos personer med omfattande fysiska funktionsnedsättningar. Det finns särskilda avsnitt för handläggare och så vidare.

Förslag till upplägg

Bildspelet är uppdelat i fyra delar.

1. Vad boendestöd är
2. Delaktighet
3. Relationen
4. Kunskap och kompetens

Ni kan med antingen dela upp materialet och diskutera de olika delarna vid olika arbetsplatsträffar, eller ta ett samlat grepp på en tema- eller planeringsdag. Läs på innan inför de olika avsnitten och tänk igenom hur mötet kan genomföras.

Förändring behöver få ta tid och materialet kan användas flera gånger och under fler år, om det skulle behövas. Ni kan också använda utvalda delar i materialet om man tycker något är särskilt angeläget.

I materialet använder vi ordet personen för att beskriva personen som får boendestöd. I kunskapsstödet använde vi ordet stöd användare. På er arbetsplats kanske ni säger brukare, klient, kund eller vårdtagare. Det spelar ingen roll vad ni säger i detta sammanhang. Fastna inte i en diskussion vad ni ska kalla personerna ni arbetar med eller vad ni kallar personalen som ger stödet, utan koncentrera er på innehållet.

Praktiska samtalstips

I en gemensam utvecklingsprocess är det viktigt att tänka på att det är tillåtet att ha olika uppfattningar, att pröva olika tankegångar och att kunna överge en uppfattning för en ny under diskussionens gång. Vid diskussionspunkterna kan man börja med att var och en får fundera på egen hand först, därefter prata två och två för att sedan berätta i storgrupp. Man kan också välja att intervjua varandra och sedan berättar det kollegan har sagt. Försök att styra så att alla i arbetsgruppen får tala ungefär lika mycket.

Hur mycket tid ni behöver använda till varje tema eller rubrik beror på hur många och hur pass pratsamma medarbetarna är. Vissa frågor kanske ni också nyligen har diskuterat på er arbetsplats och då kanske den frågan diskuteras lite kortare.

Bild 3. Introduktion

Introduktion

Målgrupp

Bildspelet är tänkt att användas av verksamheter som ger boendestöd och presenteras av boendestödjarnas närmsta chef.

Syfte

Bildspelet kan användas för att reflektera över och diskutera frågor om boendestödets innehåll samt förutsättningar för att kunna utföra ett bra uppdrag.

Till bildspelet finns en användarhandledning. Där kan den som leder diskussionen (oftast chefen) få tips på hur ni kan använda bildspelet.

På bilden (som visas för alla) står det att ”bildspelet är tänkt att användas av verksamheter som ger boendestöd och presenteras av boendestödjarnas närmsta chef. Bildspelet kan användas för att reflektera över och diskutera frågor om boendestödets innehåll samt förutsättningar för att kunna utföra ett bra uppdrag.”

Syftet är alltså att få stöd i att fundera, reflektera och diskutera arbetets innehåll.

I bildspelet hittar ni frågor som kan få i gång diskussioner. Utgå från vad som är bästa sättet att utföra uppdrag som rör de brukare som er arbetsgrupp stödjer.

Vad är egentligen boendestöd?

Bild 5. Beskriv insatsen boendestöd

Beskriv insatsen boendestöd!

Hur skulle du beskriva ditt arbete för en vän?

Inled med att be deltagarna göra en kort beskrivning av vad boendestöd är för något. Hur berättar ni om arbetet för en person som just har fått insatsen boendestöd. Eller hur brukar ni beskriva ert arbete för era barn eller kompisar? Undvik att berätta vad det inte är. Be gruppen skriva ned beskrivningen på varsin lapp och diskutera sedan och jämför vad ni har skrivit.

Bild 6. Beskrivning av stödet i Socialstyrelsens vägledning

Så här beskrivs stödet i Socialstyrelsens vägledning

Boendestöd är en flexibel och individanpassad insats som ges utifrån socialtjänstlagen.

Boendestöd utformas utifrån den enskildes behov, önskemål och dagsform. Syftet är att stärka individens förmåga att klara vardagen och öka självständighet och delaktighet. Stödet kan omfatta många olika delar av vardagen.

En tillitsfull relation där personen är delaktig i planering och utförande av stödet är avgörande för ett meningsfullt stöd.

Stödet kan vara hälsofrämjande och förebyggande.

På bild 6 finns en text från vägledningen om boendestöd. Vägledningens vänder sig både till boendestödjare, handläggare och beslutsfattare. Stämmer texten med ert sätt att beskriva verksamheten?

Bild 7. Vad innebär begreppen?

Vad innebär begreppen?

Vad innebär det att insatsen är **individanpassad**?

- Vilka utmaningar finns kring att anpassa stödet till individens behov och önskemål?
- Vad ställer det för krav på arbetsgruppen att arbeta **flexibelt** utifrån personens **dagsform**?
- Ge exempel på hur ni har arbetat **förebyggande** och förhindrat eller minskat kommande problem

Individanpassat

För att kunna anpassa stödet till individen måste man känna till varje enskild persons behov och funktionsnedsättningar som påverkar personens förmåga att sköta sitt vardagsliv. Vad finns det mer för utmaningar kring att göra stödet individanpassat?

Flexibel efter dagsform

Reflektera och diskutera begreppen *dagsform* och *förebyggande* i gruppen.

Vad innebär det för utmaningar att jobba flexibelt utifrån dagsform? Hur ser förutsättningarna ut i er verksamhet?

För att konkretisera kan du som leder diskussionen föra in extra frågor som

- Om personen börjar må sämre – hur gör ni då om det behövs mer praktiskt stöd? Vad gör ni om det handlar om längre perioder?
- Hur flexibel kan man vara utifrån beställningen som kommer från biståndsbedömare?
- När är det aktuellt att kontakta handläggaren om personen behöver utökat stöd?

Förebyggande

Socialtjänstlagen lyfter fram att socialtjänsten ska vara förebyggande, lätt tillgänglig och kunskapsbaserad. Boendestöd är en del av socialtjänsten och passar väl in i den inriktningen och målsättningen.

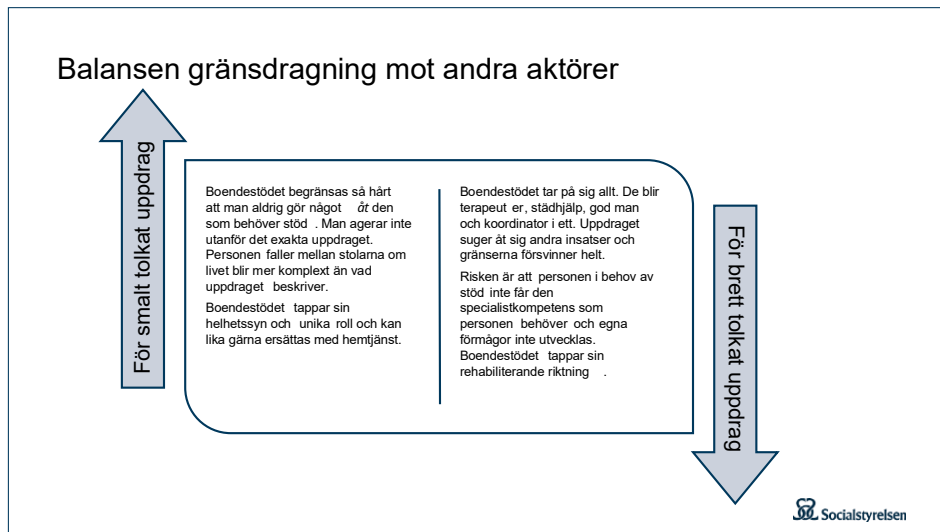
Som förebyggande insats kan boendestöd sättas in tidigt, innan problemen blivit så stora att det krävs slutenvård, upprepade inläggningar eller omfattande akuta insatser. Boendestöd kan ge stöd till föräldrar för att avlasta deras stress och skapa struktur och rutiner i familjen. Boendestöd kan ge stöd till personens självförtroende. I förlängningen kan det bidra till arbete eller delaktighet i samhället. Personer kan komma ut och röra på sig. Fysisk aktivitet kan minska psykisk ohälsa. Det är förstås viktigt att även det förebyggande arbetet är individuellt anpassat och att man arbetar med samtycke och motivation.

- Har någon i arbetsgruppen exempel på förebyggande arbete som har förhindrat problem, exempelvis sett till att en räkning inte gick till inkasso eller att ett barn inte blev utan matsäck på skolutflykten?
- Vad mer kan man förebygga?
- Vad krävs för att kunna arbeta förebyggande?

Tips:

Det finns filmer på www.kunskapsguiden.se som beskriver en situation då en person inte vill släppa in boendestödjaren. Titta på filmen [Kevin öppnar inte dörren](#) samt den andra filmen på samma sida, där experter reflekterar utifrån filmen om Kevin. Kanske är kan den filmen också bidra till era diskussioner och tankar.

Bild 8 Närliggande insatser och gränsdragningar

Boendestöd är ett uppdrag som har likheter med andra funktioner som finns i samhället, som god man, hemtjänst, koordinator eller funktioner inom psykiatri. Ni kan läsa mer om detta i vägledningen, exempelvis på sidan 28. Det finns risker både i att tolka boendestödsuppdraget för smalt och för brett.

Boendestödjarnas arbete handlar om att hitta strategier som kan stärka personens egna förmågor och kan fånga och motivera personen till att hitta sina resurser. Hos någon kan det vara en tillfällig svacka och boendestödjaren bidrar till återhämtning och rehabilitering. Andra personer kanske aldrig kommer att kunna utföra vissa saker på egen hand, utan boendestödjaren måste kunna kompensera för personens funktionsnedsättning.

Hur ser det ut hos oss?

- Finns det risk att vi lutar för mycket åt någon sida?
- Hur samarbetar vi med andra, som anhöriga, godmän, socialsekreterare, kuratorer och vårdpersonal?

Delaktighet ger kvalitet i insatsen

I Socialstyrelsens vägledning om boendestöd beskrivs delaktighet, relation och kompetens som tre viktiga områden för att stödet ska få god kvalitet.

Områdena hänger tätt samman: utan en bra relation är det svårt att skapa delaktighet, och utan kompetens är det svårt att ge det anpassade stöd som kan behövas för att personen ska kunna bli delaktighet osv.

Om ni följer bildspelet kommer ni få tillfälle att diskutera och reflektera över:

- vad är delaktighet,
- vad kännetecknar en god relation och
- hur kan vi få och upprätthålla kunskap och kompetens?

Bild 10. Delaktighet

Delaktighet för individen är...

- att ha inflytande över insatsens innehåll, tid och form
- att vara aktiv i planering, genomförande och uppföljning av insatsen
- att få information om sina rättigheter, om hur boendestödet fungerar
- att få information på ett sätt som är begripligt

...vad mer?

Delaktighet

Inflytande och samarbete stärker individens självkänsla. Därför måste man göra det möjligt för brukaren att styra stödets utformning. På bild 10 finns några exempel på faktorer som kan skapa delaktighet. Det handlar alltså om inflytande kring hur stödet ska utformas.

Håller ni med om det som räknas upp? Vad kan läggas till och vad innebär personernas delaktighet i ert arbetslag?

Reflektera var för sig, alternativt två och två och sedan i helgrupp.

Vad lägger ni själva in i ordet delaktighet?

Tips:

För att involvera personerna som tar emot boendestöd i ert utvecklingsarbete kan ni överväga att bjuda in dem till era diskussioner. Finns det några personer som är intresserade av att reflektera kring frågorna i detta material tillsammans med medarbetarna?

Det kanske inte är aktuellt första gången, men när ni tar upp diskussionen igen kan det vara utvecklande att också involvera personerna som får stöd hos er. Speciellt när ni reflekterar kring delaktighet och relationer. Ni kan bjuda in flera personer med boendestöd som kan dela sina erfarenheter både med varandra och personal.

Bild 11. Diskutera förutsättningar för att underlätta personernas delaktighet

Hur kan vi underlätta delaktighet?

- Hur gör du konkret för att stärka personens självbestämmande, även när du inte håller med om de val personen gör?
- När du planerar tillsammans med den som ska få stöd – hur säkerställer du att det är personens och inte "verksamhetens" mål?
- Kan du tänka på ett tillfälle där du lyckats gå från "göra åt" till "göra tillsammans" – vad var det som gjorde skillnad?

Hur kan vi stärka personers delaktighet?

Det finns mycket som innefattas i begreppet delaktighet. Vad som är delaktighet för en person kanske är något helt annat för en annan. Här nämns också begreppen inflytande och självbestämmande. Ni kan diskutera om begreppens olika innebörd eller gå igenom frågorna på bilden i tur och ordning.

Bild 12. Självskattning av verksamheten

Skattning av arbetssätt på tema *delaktighet*

Påstående	Det här tycker vi fungerar bra och ska upprätthållas	Det här behöver utvecklas	Förslag på åtgärder för att ta oss dit
Personen som får stöd kan påverka stödets utformning.			
Vi förbättrar personens förutsättningar att delta aktivt på exempelvis samverkansmöten.			
Nya medarbetare vet hur och varför vi arbetar med brukarmedverkan på olika nivåer.			

I skattningstabellen på bild 12 finns några påståenden om er verksamhet med utgångspunkt från delaktighet. Känn er fria att lyfta andra saker. Ett tips är att fokusera på det ni gör idag som känns bra och som ni kan bygga vidare på. Anteckna gärna de förslag som kommer upp på hur ni kan utveckla och stärka personernas delaktighet. Sist i detta dokument beskriver vi hur ni kan gå vidare i utvecklingsarbetet.

Tips:

Spara ner denna PowerPoint i er dator för att kunna skriva in och spara era anteckningar.

Relationen mellan den som ger och den som får stöd

Bild 14. Relationen

Relation till den som får boendestöd präglas av

- tillförlitlighet och förutsägbarhet, håller överenskommelser, kontinuitet i vem som ger stöd
- lyhördhet för personens upplevelser, icke dömande
- intresse för och vad som är viktigt för personen
- ser personen bakom diagnoser och utmaningar
- att vara närvarande i samtalen
- respekt för integritet
- ... vad mer?

Relationen

Här beskrivs komponenter som bidrar till en bra professionell relation. Tycker ni att det stämmer, finns det mer att lägga till?

Bild 15. Diskutera relationen

Relationen mellan boendestödjare och personen som behöver stöd

- Hur skapar jag en förtroendefull relation och får personen att lita på mig?
- Hur visar jag att jag verkligen lyssnar och uppriktigt är intresserad av personens situation och vilja?
- På vilket sätt kan vi underlätta för personen att alltid möta samma boendestödjare?
- Diskutera balansen mellan den trygghet det kan ge och de begränsningar som kan uppstå ur personens synvinkel.

Hur får man till en bra relation?

En tillitsbaserad och respektfull relation är viktig, men hur skapar vi en förtroendefull relation och får personerna att lita på oss?

Diskutera för och nackdelar, utifrån brukarperspektiv, att det är en och samma person som ger stödet. Vad gör man om brukaren och boendestödjaren inte trivs med varandra?

Ytterligare en fråga som ni kan diskutera är hur relationen påverkas om boendestödjaren är stressad eller själv mår dåligt.

Bild 16. Skattning av ert arbetssätt med relationer

Skattning av arbetssätt på tema <i>relationen</i> mellan boendestödjaren och personen			
Påstående	Det här tycker vi fungerar bra och ska upprätthållas	Det här behöver utvecklas	Förslag på åtgärder för att ta oss dit
Vi är medvetna om respekten som krävs för att arbeta i någons hem.			
Boendestödjaren känner personen så pass bra att hen märker om det sker en förändring i måendet.			
Vi försöker minimera antalet olika personer som ger stöd till enskilda eller familjer.			

 Socialstyrelsen

Gå igenom er egen verksamhet kring vad ni gör idag som skapar trygga och tillitsfulla relationer. Vad är bra och vad ni kan utveckla?

Här finns skattningsfrågor på tema relationer. Gör på samma sätt (om ni tyckte det var bra) som när ni talade om bild 12. Det vill säga fokusera på det ni gör idag som känns bra och som ni kan bygga vidare på. Anteckna det ni behöver utveckla och aktiviteter för att nå era mål. Dessa anteckningar kan ni använda i er verksamhetsplanering.

Även denna del kan vara intressant att så småningom göra tillsammans med de personer som får boendestöd.

Kunskap och kompetens

Bild 18. Kunskap och kompetens

Kompetens som är viktigt för boendestödjare är:

- förmåga att kommunicera på ett stödjande sätt
- att kunna anpassa språk och arbetssätt efter personens förmåga och dagsform
- förmåga att se och hantera maktobalansen mellan den som ger och den som tar emot stöd
- förmåga att stötta personen att använda och utveckla sina egna resurser
- förmåga att kunna tänka och reflektera kring sitt eget arbetssätt

... Vad behövs mer?

Kunskap och kompetens

Vad behöver en boendestödjare kunna för att ge stöd av god kvalitet?

Här kan ni lätt hamna i en diskussion om vad som är utbildning och kompetens. Du som chef kan berätta att formell kompetens kan vara att personen har en utbildning som undersköterska, stödpedagog, arbetsterapeut eller socionom. Teoretisk kompetens kan vara kunskap om socialtjänstlagen, kunskap om målgrupperna och deras behov eller kunskap om återhämtningsinriktat arbetssätt. Det vi fokuserar på nu är praktisk och personlig kompetens.

På bilden finns olika exempel på praktisk kompetens, som kan vara värdefullt för en boendestödjare.

Uppräkningen är inte uttömmande. Det har också en koppling till vilka målgrupper man arbetar med.

Diskutera vad mer som kan vara viktig kompetens med tanke på den målgrupp ni ger stöd till. Finns det exempelvis ett mål att någon av personerna på sikt ska klara något mer på egen hand, kan det handla om kompetens att arbeta färdighetstränande. Jobbar ni i barnfamiljer kan det krävas kompetens i att se och pedagogiskt stödja barnets utveckling.

Bild 19. Kunskap och kompetens hos personalen

Kunskap och kompetens i gruppen

- Hur kan vi öka kunskapen om vilka konsekvenser i vardagen olika diagnoser och funktionsättningar ger?
- Finns det tid för reflektion?
- Hur hanterar vi balansgången när vi vet att någon behöver stöd i ett visst sammanhang, men personen inte vill ta emot stödet?
- När kan vi behöva handledning?
- Är det tydligt var gränsen mellan regionens ansvar och kommunens ansvar går? Diskutera om det finns glapp och luckor.

Ha kan vi öka vår kunskap?

Reflektionsfrågor i grupp om kompetens inom den egna personalgruppen

I vägledningen står det:

”Handledning, reflektion och kontinuerlig kompetensutveckling är viktiga delar av verksamheten. Ett etiskt förhållningssätt, där respekt för individens självbestämmande balanseras mot behovet av omsorg och stöd är betydelsefullt.”

Hur ser det ut hos er? Diskutera frågorna på bilden.

Om du som chef märker att detta är ett område som behöver stärkas kan du i kontakten med din chef eller uppdragsgivare få stöd i formuleringarna i vägledningen. Det finns ett särskilda avsnitt om stöd från närmaste chef där vi skriver om förutsättningarna för att utöva ett gott ledarskap. Se avsnittet i vägledningen sidorna 73–75.

Bild 20. Skattning av arbetssätt på tema kompetens hos personalen

Påstående	Det här tycker vi fungerar bra och ska upprätthållas	Det här behöver utvecklas	Förslag på åtgärder för att ta oss dit
I arbetsgruppen finns en samlad kompetens så att vi kan ge gott och individanpassat stöd till alla vi jobbar hos.			
På områden där vi saknar kunskap vet vi hur vi kan utveckla vårt kunnande			
Boendestödjarna kan kontakta närmaste chef och få stöd i svåra etiska dilemman.			

 Socialstyrelsen

Här finns skattningsfrågor på tema kompetens och kunnande hos medarbetarna. Vad är bra och vilka behov har ni av att utveckla kompetensen?

Som vanligt kan ni byta ut eller lägga till frågor, men det är värdefullt att lyfta den kompetens som faktiskt finns. Kanske finns det någon medarbetare som kan något som ni övriga inte känner till. En dold talang?

Vilken kompetens som finns hos boendestödjaren kan ha betydelse för vilka målgrupper boendestödjaren kan arbeta hos. Det synliggör också i vilka sammanhang ni behöver komplettera med annan kompetens.

Tips:

Titta på [Filmen om professionellt omdöme och olika sorters kunskap – på Kunskapsguiden](#)

Bild 21. Länkar till filmer på kunskapsguiden

Länkar till filmer på kunskapsguiden

- [Delat beslutsfattande – Kunskapsguiden](#)
- [Filmer om Kevin som inte öppnar dörren – Kunskapsguiden](#)
- [Filmer om Maria som uppfattas som hotfull – Kunskapsguiden](#)
- [Filmer om professionellt omdöme och olika sorters kunskap – Kunskapsguiden](#)
- [Om personliga krisplaner – Kunskapsguiden](#)

Tycker du och din arbetsgrupp att korta filmer är ett bra sätt att reflektera över sitt arbetssätt? På bild 21 finns länkar till små korta filmer på www.kunskapsguiden.se.

Hur går vi vidare?

Hur går vi vidare?

- Har vi kommit fram till att det finns områden som vi behöver utveckla?
- Hur kan vi göra för att hålla frågorna levande?
- Behöver vi mer kunskap? Hur får vi den?
- Vad blir nästa steg? Vem gör vad?
- När ska aktiviteter genomföras?
- Vem ansvarar för att följa upp detta?

När du och arbetsgruppen har arbetat er igenom detta material uppkommer säkert frågan om vad som blir nästa steg.

De tre bilderna där ni ska skatta var er verksamhet befinner sig kanske även har väckt tankar om vad ni behöver utveckla och vad som behövs i det arbetet. Förmodligen behöver ni prioritera bland olika förslag. Använd era anteckningar direkt eller spar till er verksamhetsplanering. Bestäm vad ni ser är mest angelägen att arbeta vidare med. Låt det ta tid och diskutera igenom regelbundet vad ni vill utveckla och hur långt ni har kommit för att ha en kontinuerlig kunskapsutveckling.

Att utveckla boendestöd (artikelnr 2026-9-10448)
kan laddas ner från socialstyrelsen.se/publikationer.